

Havens "sure" bær

Tranebær, *Vaccinium macrocarpon*

Helt flad og nedliggende plante med trådformede stængler, der danner et tæppe. Bladene bliver lettere rødlig om vinteren, for planten er stedsegrøn. Blomsterne, der er lidt svære at få øje på, udvikler sig over en længere periode fra juni – august. De 1 – 2 cm store runde tranebær modner over en længere tid og kan faktisk sagtens blive på planten frem til frost. Tranebær er meget hårdføre og tåler også at vokse i fugtig jord. Er selvbestøvende.

Tyttebær, *Vaccinium vitis-idaeus*

Stedsegrøn plante, der bliver 10-30 cm høj og danner underjordiske udløbere. De mørkegrønne blade er glinsende. Hvide blomster samlet i klaser i maj – juni. Over sommeren udvikles bærrene til højrøde kuglerunde. De modner i september. Tyttebær er meget hårdføre. Plant to forskellige sorter, så du er sikret bærproduktionen.

Sådan lykkes du med bær i surbundsbedet

Plantning

Bærbuske og bunddækkende bærbærende planter produceres i planteskolen i potter, så du kan plante hele året, når blot jorden ikke er frosset til.

Jord

Alle nævnte bærbuske i dette opslag med Havens "sure" bær skal plantes i sur jord. Almindelig havejord har en surhedsgrad mellem 6 – 8 pH, mens jordens surhedsgrad i surbundsbedet ikke må overstige en pH værdi på 5. Har du ikke allerede et surbundsbed, skal du plante alle dine "sure" bærbuske i så dybe plantehuller, at du først kan fylde dem op med et lag på 10 cm surbundsjord. Planter du en hel flade af bunddækkende surbundsplanter, skal du starte med at fjerne det øverste lag jord i 20 cm dybde og fylde det op med surbundsjord, som du skal plante i. Til større planter af eks. blåbær, skal du grave et hul, der er ca. 25 cm dybere end rodklumpen og hælde surbundsjord ned først. Bredden på plantehullet skal være

ca. 1 m og fyldes op med surbundsjord, når du planter din busk.

Vanding

Surbundsjord er en meget luftig og porøs jord, der ikke holder ret meget vand. Det vil derfor være nødvendigt at vande dit surbundsbed de første år, indtil rodsystemet har fået godt fat. Husk også, at tør spagnum er vandskyende, så du skal kontrollere, at vandet faktisk når planternes rodsystem og ikke bare løber væk fra bedet.

Gødning

Alle surbundsplanter har godt af at blive gødet i tidsrummet mellem 15. april – 15. maj. Brug gerne en surbundstilpasset gødning.

Vedligeholdelse

Surbundsjord falder over årene mere og mere sammen, så det er en god idé at tilføje et nyt lag surbundsjord ovenpå bedet ca. hvert 2. – 3. år.

Tranebær og tyttebær i køkkenet

De flotte røde bær indeholder benzoesyre, som virker konserverende (derfor rådner bærrene ikke på planten). Kog bærrene til de brister, smag til med lidt sukker og anvend syltetøjet til røgede, saltede retter og som tilbehør til vildt. Du kan også sigte bærrene fra og lave nærings- og vitaminrig saft.

Allåkerbær, *Rubus x stellarcticus*

Lavtvoksende hindbærlignende plante, der efter en særdeles smuk blomstring i maj-juni måned danner dejlige bær i september. Det kræver bestøvning fra to forskellige sorter, for at sikre bærsætningen. Allåkerbær er både robuste og flittige til at brede sig. Plantes solrigt på fugtig, men veldrænet jord.

Revling, *Empetrum nigrum* Revling

En lynglignende plante, der bliver 5 – 15 cm høj og er stedsegrøn, men skifter farven fra grøn til ildrød om vinteren. Blomsterne er ikke nemme at få øje på, men hvert efterår ses sorte bær, der kan høstes.

Blue Crop

Duke

Goldtraube

Northland

North County

Patriot

Putte

Reka

Sunshine Blue

Pink Lemonade

10 storfrugtede blåbær

Blue Crop

- ☞ Opret busk
- ☛ 1,5 m
- ☞ Fra midten af august

Duke

- ☞ Opret busk
- ☛ 1,2 m
- ☞ Slutningen af juli

Goldtraube

- ☞ Opret busk
- ☛ 1,5 m
- ☞ August

Northland

- ☞ Opret busk
- ☛ 1,7 m
- ☞ Slutningen af juli

North County

- ☞ Lav busk
- ☛ 0,8 m
- ☞ August

Patriot

- ☞ Opret busk
- ☛ 1 m
- ☞ Juli

Putte

- ☞ Lav busk
- ☛ 0,5 – 0,7 m
- ☞ August

Reka

- ☞ Opret busk
- ☛ 1,7 m
- ☞ Juli

Sunshine Blue

- ☞ Kompakt busk
- ☛ 1 m
- ☞ Fra midten af august

Sunshine Blue er den eneste selvbestøvende blåbærsort. Den kræver ikke en anden sort for at kunne give bær.

Pink Lemonade

- ☞ Opret busk
- ☛ 1,2 - 1,5 m
- ☞ Fra slutningen af august

Kalorielette muffins med blåbær

225 g hvedemel
1 tsk. natron
½ tsk. salt
1 dl sukker
3 æggehvider (piskes stive)
3 spsk. smeltet smør
2 dl yoghurt eller tykmælk
2 tsk. vaniljesukker
125 g blåbær

De "tørre" ingredienser; mel, natron, salt og sukker blandes i en skål. Æggehvider piskes stive og vendes med smør, yoghurt, vaniljesukker og blåbær. Nu vendes den våde masse i den tørre blanding, og når dejen er ensartet, hældes den i muffinforme. Bages ved 200 grader i ca. 25 min.

Alm. blåbær, *Vaccinium myrtillus*

Stift opretvoksende og løvfældende lille busk på 15 – 30 cm. Den breder sig flittigt med underjordiske udløbere, der faktisk har blade på. Bladene farves røde inden løvfald hvert efterår. Blomstringen foregår i maj-juni og efterfølges af et ca. 10 mm stort blåsort bær med rødviolet saft. Fuldt hårdfør.

Sådan beskærer du blåbær

- først når buskene er groet godt til og minimum har stået i din have i tre år, kan det komme på tale at begynde at beskære
- beskæringstidspunktet er vinter eller tidligt forår og ALDRIG i frostvej
- lave grene, der får bærrerne til at røre jorden skæres væk
- kraftige og tunge grene, der får buskene til at vælte, fjernes fra basis af planten
- krydsende grene i busken fjernes

HUSK

aldrig at fjerne mere end ca. 1/3 af busken, når du beskærer

Gartnerens valg af blåbær

Laila og Bent Poulsen bor på Sydøstfyn, hvor de et helt arbejdsliv har produceret frugttræer og roser. Da de for år tilbage valgte at gå på efterløn, indrettede de noget af deres produktionsareal til en afprøvning af frugtsorter

At få et godt råd, når man skal vælge mellem et stort udvalg af eks. blåbærssorter, er bestemt værd at lytte til, for man graver jo ikke sådan lige busken op og smider den på kompostbunken, hvis den ikke smager godt

Haveglæder har tidligere været på besøg for at få gartnerens bud på gode sorter af æbler, pærer, kirsebær og blommer; men på denne side kan du få gartnerens valg af blåbær.

Ud af 33 sorter har Laila og Bent listet dem, de synes er bedst – sortsrækkefølgen er listet i alfabetisk orden og ikke som en top 10

Sort	Blomstring	Moden	Størrelse	Smag	Vækst
Berkeley	28/5	Sidst juli	Store	Syrlig sød	Kraftig, opret
Blue Crop	27/5	Sidst juli	Store	Syrlig sød	Middel, udbredt
Bluejay	24/5	Sidst juli	Middel	Syrlig	Udbredt
Bluegold	17/5	Midt juli	Store	Sød	Middel, udbredt
Chandler	23/5	Midt august	Meget store	Sød	Middel, udbredt
Draper	-	Først august	Middel	Syrlig sød	Svag, udbredt
Olympia	22/5	Sidst juli	Middel	Sød	Kraftig, udbredt
Patriot	16/5	Først august	Middel	Sød	Middel, opret
Puru	20/5	Midt juli	Store	Sød	Svag, udbredt
Reka	19/5	Først juli	Store	Sød	Kraftig, udbredt

Lailas blåbæris

(Kan anbefales)

- 3 dl blåbær
- 3 spsk. sukker
- 3 æggeblommer
- 100 g flormelis
- 1 spsk. vaniljesukker
- ¼ l fløde

Blåbær og sukker koges, sigtes og afkøles. Æggeblommer piskes med flormelis og vaniljesukker og blåbærmassen vendes i. Pisk fløden til skum og vend forsigtigt de to blandinger sammen til den færdige is, der sættes i fryseren.

Sygdomme

Blåbær får ingen sygdomme på blade eller bær, og der er heller ingen insekter, der generer planten.

Modningstidspunkt

"Vi synes, at det betyder meget, at bærrerne modner forholdsvis tidligt, så sødmen i bærrerne bliver god nok", siger Laila og Bent, der har plukket rigtig mange blåbær på deres mange buske og derfor har fundet deres favoritter.

Blomstringen

Blåbær skal bestøves for at danne bær. Blomstringen varer ca. 3 uger, og gartnerparret har registreret blomstringen for alle sorter, de har til afprøvning. "Når man skal plante to forskellige sorter af blåbær for at sikre bærsætningen, går det jo ikke, at de ikke blomstrer på samme tid", siger Bent, der har sorter, som blomstrer så sent, at de tidligt-blomstrende sorter for længst er færdige med at blomstre.

Høst

"Det har meget stor betydning for smagsoplevelsen, at bærrerne er modne, når du høster dem. Plukker du for mange bær, der er "næsten modne", så får man sure bær blandet ind i høsten, og det er bestemt ikke en fornøjelse", tilføjer Bent, der også mener, at blåbær er lidt besværlige at høste, fordi de modner over en længere periode og ikke alle er modne i samme klasse på samme tid. "Når man så skal have fat i hvert enkelt bær, betyder det altså også noget, at bærrerne ikke må være for små", konkluderer Bent.